

گزارش حقوقی

چک یا سفته؛ کدام برای ضمانت دریافت طلب مناسب تر است؟

سفته سندی است که به سبب آن امضا کننده تعهد می دهد در موعد مقرر یا عندالمطالبه، مبلغی را در وجه حامل یا فرد معین یا به حواله کرد او بپردازد. سفته علاوه بر امضا یا مهر متعهد باید مشخص کننده مبلغ تعهدشده، گیرنده وجه و تاریخ نیز باشد. به گزارش خبرگزاری میزان، دکتر محمد دمیرچیلی، حقوقدان و استاد برجسته حقوق تجارت در پاسخ به اینکه گاهی این پرسش میان افراد جامعه مطرح می شود که برای ضمانت دریافت طلب خود، بهتر است از بهکار سفته دریافت کنند یا چک، اظهار کرد: به نظر می رسد در مواردی که طلبکار قصد دارد یکی از اسناد تجاری سفته یا چک را بابت ضمانت طلب خود از بهکار انتخاب کند، اگر از طرف مقابل خود چک دریافت کند، بهتر است. زیرا در صورتی که فرد بهکار در آینده از پرداخت بدهی خود امتناع کند، راحت تر می تواند به حق خود برسد. وی ادامه داد: البته در صورتی که فرد طلبکار چک را از شرکتی دریافت کند به این معنا که صادر کننده چک، مدیران یک شرکت باشند چک برگشت بخورد، مدبری که چک را صادر و آن را امضا کرده است، همراه یا بخود شرکت دارای مسئولیت حقوقی است و مسئولیت کیفری چک نیز متوجه مدیر خواهد بود. این موضوع به این مناساست که علاوه بر شرکت، مدیری که چک را امضا کرده است نیز، مسئولیت تضامنی خواهد داشت و مسئولیت کیفری هم متوجه او خواهد بود.

■ **منتفی بودن مسئولیت کیفری در مورد صادر کنندگان سفته**
این استاد حقوق تجارت اضافه کرد: این موضوع در حالی است که مسئولیت کیفری، در باره سفته کاملا منتفی است؛ در باره مسئولیت حقوقی نیز باید گفت مدبری که سفته را از طرف شرکت صادر می کند، شخصا مسئولیتی ندارد. در حقیقت، این مورد از جمله مزایایی است که قانونگذار برای صادر کننده چک قائل شده، اما برای صادر کننده سفته قائل نشد و به همین دلیل است که پیشنهاد می شود افراد برای ضمانت دریافت طلب خود، از بهکارشان چک دریافت کنند. وی گفت: همچنین در مورد بانک هایی که در قبال دریافت سفته، به شرکت ها تسهیلاتی از قبیل وام پرداخت می کنند، علاوه بر اینکه مدیر شرکت به عنوان نماینده شرکت متعهد، سفته را امضا می کند، همین شخص پشت سفته را نیز به عنوان ضامن بابت ضمانت، امضا خواهد کرد. چنین اقدامی به این دلیل انجام می شود که اگر وجه سفته در آینده پرداخت نشد، بانک بتواند علیه آنها طرح دعوی کند. دمیرچیلی افزود: این در حالی است که اگر بانک، از شرکت چکی در اختیار داشت، نیازی به گرفتن امضای پشت چک به عنوان ضامن وجود نداشت و طبق ماده ۱۱ قانون صدور چک، نماینده قانونی شرکت که همان مدیر شرکت است، به صرف امضای آن، مسئولیت تضامنی پیدا می کرد.

■ **چک وسیله پرداخت نقدی است؛ نه ضمانت**
وی با اشاره به اینکه در مناقصه ها و مزایده های دولتی نیز به سفته به عنوان تضمین استفاده می شود، بیان کرد: این موضوع به این مناساست که قانونگذار این اجازه را داده است که از سفته به عنوان تضمین نیز استفاده شود. اما در باره چک، قانونگذار چنین اجازه ای را نداده، زیرا چک وسیله پرداخت نقدی است و موضوع تضمین هنگامی مطرح می شود که قرار است بدهی یا وعده پرداخت و در وعده پرداخت شود. این حقوقدان به دلیل دیگر رایج تر بودن چک به عنوان یکی از اسناد تجاری اشاره و بیان کرد: اگر فردی قصد صدور سفته بابت بدهی خود را داشته باشد، باید مالیات تعلق گرفته به آن را نیز که در قیمت آن لحاظ شده است، بپردازد. در حالی که یک برگ چک صرف نظر از اینکه قرار است چه مبلغی روی آن نوشته شود، ارزش ریالی ثابتی دارد و لازم نیست صادر کنند آن، حق تمسیر یا مالیاتی بابت آن بپردازد. در حقیقت، استفاده از سفته برای صادر کنندگان این سند تجاری بسیار گران تمام می شود و به همین دلیل، اگر فردی چک در اختیار داشته باشد، به هیچ عنوان به سراغ صدور سفته نمی رود.

■ **امضای پشت سفته به دو اعتبار ظهر نویسی به معنای خاص و ضمانت**
وی بیان اینکه به دو اعتبار ظهر نویسی به معنای خاص و ضمانت، ممکن است پشت سفته امضا شود، اظهار کرد: به صرف یک امضا پشت سفته ممکن است ظهر نویسی صورت بگیرد یا ضمانت اتقاقی ببفتد. اما آثار قانونی این دو امضا باهم تفاوت دارد. در این استاد حقوق تجارت ادامه داد: این موضوع به این مناساست که اگر سفته در موعد قانونی ۱۰ روزه واخواست نشود، «از طرفی امضا به عنوان ظهر نویسی تلقی شود، دارنده کاهل سفته، حق مراجعه به صاحب امضایعنی ظهر نویسر اندازد و نمی تواند وجه سفته را از وی مطالبه کند. این در حالی است که اگر امضا به عنوان ضمانت انجام شده باشد، دارنده حق مراجعه به ضامن را خواهد داشت.

حقوقی

طبق ماده ۶۰ قانون اصناف، احتکار عبارت است از «نگهداری کالا به صورت عمده با تشخیص مراجع ذی صلاح و امتناع از عرضه آن به قصد گران فروشی یا اضرا[ضرر رساندن] به جامعه، پس از اعلام ضرورت عرضه از طرف وزارت بازرگانی یا سایر مراجع قانونی ذی ربط.» باید توجه داشت که تعیین عمده یا جزئی بودن انبار کردن کالا، برعهده مراجع ذی صلاح است. گاه پیش می آید که به اقتضای شرایط، حتی انبار کردن میزان کم یک کالا، احتکار محسوب می شود. ملاک تشخیص احتکار در مراجع ذی صلاح نیز میزان نیاز جامعه به کالای احتکار شده است. جریمه احتکار در قانون، باتوجه به دفعات تکرار طی یک سال، تعیین شده است. بر اساس بندهای «الف تا ج» ماده ۶۰ قانون اصناف، جریمه محکتر، برای بار نخست، الزامی به عرضه و فروش کل کالاهای احتکار شده و جریمه نقدی معادل ۵۰ درصد قیمت روز کالاهای احتکار شده است. در صورت ارتکاب تخلف احتکار برای بار دوم، جریمه در نظر گرفته شده، الزام محکتر به عرضه و فروش کل کالاهای احتکار شده، جریمه نقدی معادل دوبرابر تخلف، خواهد شد.»

پیشنهاد تشکیل سازمان حقوقدانان بدون مرز توسط زنان درکشورهای اسلامی